

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด

---

1. ชุดโครงการวิจัย : วิจัยและพัฒนากาแฟ
2. โครงการวิจัย : วิจัยและปรับปรุงพันธุ์กาแฟ
กิจกรรม : วิจัยและปรับปรุงพันธุ์กาแฟ
3. ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย) : เปรียบเทียบพันธุ์กาแฟโรบัสตา 10 สายพันธุ์ ชุดที่ 7
ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ) : A Seventh Variety Comparison of Ten Robusta Coffee Clones
4. คณะผู้ดำเนินงาน
หัวหน้าการทดลอง : นายผานิต งานกรณาธิการ ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร
ผู้ร่วมงาน : นางปิยนุช นาคะ สถาบันวิจัยพืชสวน
นายดำรง พงษ์มานะวุฒิ ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร
5. บทคัดย่อ

เปรียบเทียบพันธุ์กาแฟโรบัสตา 10 สายพันธุ์ ชุดที่ 7

A Seventh Variety Comparison of Ten Robusta Coffee Clones

ผานิต งานกรณาธิการ¹ ปิยนุช นาคะ² และดำรงค์ พงษ์มานะวุฒิ¹

ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร

การเปรียบเทียบพันธุ์กาแฟโรบัสตา 10 สายพันธุ์ ชุดที่ 7 ดำเนินการทดลอง ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร ระหว่างปี 2553-2558 เป็นพันธุ์ต่างประเทศทั้งหมด มีพันธุ์ชุมพร 2 เป็นพันธุ์เปรียบเทียบ จากผลการทดลองพบว่าพันธุ์ชุมพร 2 มีการเจริญเติบโตในด้านขนาดรอบโคน ความสูงมากกว่าพันธุ์อื่น ๆ รวมถึงการให้ผลผลิตที่สูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ ในช่วงสองปีแรกที่มีการให้ผล แต่เนื่องจากกาแฟโรบัสตาจะให้ผลผลิตสูงสุดเมื่อมีอายุ 5-8 ปี ดังนั้นจึงยังไม่สามารถสรุปผลได้อย่างชัดเจน ต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป

---

¹ ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร ต.วิสัยใต้ อ.สวี จ.ชุมพร 86130

² สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Abstract

A Seventh Variety Comparison of Ten Robusta Coffee Clones

Phanit Ngarnkoranathikarn¹, Peyanoot Naka², Damrong Phongmanawut¹

Chumphon Horticultural, Research Center, Horticulture Institute

---

A Selection of 10 Introduced Robusta Clones: Field Trial No. 7 was carried out at Chumphon Horticultural Research Centre between 2010-2015. All robusta clones were introduced from foreign and Chumphon 2 was a check. The results showed that Chumphon 2 had highest diameter, height and productivity in the first two years of harvesting. However, robusta coffee gave highest productivity in 5-8 year. The productivity data was collected for 4-5 years for complete conclusion.

---

¹ Chumphon Horticultural Research Center, Wisai Tai, Sawi, Chumphon 86130

² Horticulture Institute, Department of Agriculture, Chatuchak, Bangkok 10900

6. คำนำ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการปลูกกาแฟโรบัสตามายาวนาน แต่ปริมาณพันธุ์ดีที่จะใช้เป็นพันธุ์แนะนำให้เกษตรกรปลูกนั้นมีค่อนข้างจำกัด ในอดีตช่วงที่เมล็ดกาแฟดิบมีราคาสูง ความต้องการพันธุ์ปลูกมีค่อนข้างมาก จึงได้มีการนำพันธุ์กาแฟโรบัสตาเข้ามาจากต่างประเทศผ่านทางหน่วยงานของรัฐหรือเกษตรกรผู้นำเพื่อตอบสนองต่อรายได้ในช่วงที่กาแฟมีราคาแพง ขณะเดียวกันช่วงเวลาดังกล่าวการสนับสนุนด้านพันธุ์ปลูกจากผู้ประกอบการยังไม่มีเมื่อเทียบกับในปัจจุบัน เกษตรกรชาวสวนกาแฟส่วนใหญ่จึงนิยมใช้วิธีขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้กาแฟที่ผลิตได้มีปัญหาด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการลดปัญหาและภาระแก่เกษตรกรในด้านพันธุ์ปลูกจึงควรมีการเปรียบเทียบพันธุ์กาแฟจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศเพื่อหาพันธุ์กาแฟที่มีคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ สำหรับใช้สนับสนุนเกษตรกรในโอกาสต่อไป รวมถึงสร้างความหลากหลายในด้านพันธุ์ปลูกให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

7. วิธีดำเนินการ :

- อุปกรณ์

- 1) ต้นกล้ากาแฟโรบัสตาที่ได้จากการเสียบยอด จำนวน 10 สายพันธุ์
- 2) ฝาพลาสติกอย่างหนา คลุมกองหรือปิดกองกันน้ำฝนชั่วคราว
- 3) อุปกรณ์ในการขัง ตวง วัด สมุดบันทึกข้อมูล
- 4) ถุงตาข่ายสีฟ้าใส่กาแฟ กระสอบใส่กาแฟ
- 5) กรรไกรและเลื่อยสำหรับตัดแต่งกิ่ง
- 6) ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์

- วิธีการ วางแผนการทดลองแบบ RCB มี 4 บล็อก 10 กรรมวิธี โดยให้พันธุ์เป็นกรรมวิธี ดังนี้

1) FRT 23	6) FRT 60
2) FRT 32	7) FRT 61
3) FRT 35	8) FRT 67
4) FRT 52	9) FRT 79
5) FRT 55	10) ชุมพร 2 (พันธุ์เปรียบเทียบ)

วิธีปฏิบัติทดลอง

- 1) สุ่มเก็บตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหาร ความเป็นกรด-ด่าง เนื้อดิน ที่สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) ทำการปลูกกล้ากาแฟที่ได้จากการเสียบยอดทั้ง 10 พันธุ์ ใช้ระยะปลูก 3 x 3 เมตร
- 3) เมื่อต้นกาแฟอายุ 1-2 ปี ใส่ปุ๋ย 15-15-15 อัตรา 500 กรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ในช่วงต้นและปลายฤดูฝน และใส่ปุ๋ย 46-0-0 อัตรา 100 กรัม/ต้น/ปี ในช่วงปลายฤดูฝน
- 4) เมื่อต้นกาแฟอายุ 3 ปี เป็นต้นไป ใส่ปุ๋ย 13-13-21 อัตรา 1 กิโลกรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ในช่วงต้นและปลายฤดูฝน และใส่ปุ๋ย 46-0-0 อัตรา 300 กรัม/ต้น/ปี ในช่วงปลายฤดูฝน
- 5) จัดทรงพุ่ม โดยให้มีกิ่งหลัก 3-5 กิ่ง/ต้น ทำการลิดกิ่งแขนงออกทุก 3 เดือน
- 6) ทำการกำจัดวัชพืชโดยใช้วิธีกลและสารเคมีตามความเหมาะสม
- 7) ทำการบันทึกข้อมูลสภาพอากาศ ข้อมูลการเจริญเติบโตของกาแฟ ข้อมูลผลผลิตในเชิงคุณภาพและปริมาณ
- 8) ทำการเก็บเกี่ยวผลผลิต ตากผลกาแฟให้แห้ง สีเป็นเมล็ดสาร และเก็บรักษาในโรงเก็บที่มีอากาศถ่ายเทดี
- 9) ทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สถิติด้วย IRRISTAT
- 10) ส่งทดสอบคุณภาพการชิม (Cup Taste) ที่บริษัทควอลิตี้คอฟฟี่ โปรดักท์ส จำกัด

การบันทึกข้อมูล

- 1) ข้อมูลสภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน
- 2) ข้อมูลการเจริญเติบโตของกาแฟ ได้แก่ ความสูง ขนาดรอบโคน
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตในเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น ผลผลิต/ไร่ น้ำหนัก 100 เมล็ดสาร ข้อบกพร่องของเมล็ดกาแฟ เช่น เมล็ดดำ เมล็ดรา สิ่งแปลกปลอมและสิ่งเจือปน
- 4) คุณภาพการชิม

- ระยะเวลาและสถานที่ : เริ่มต้น - ตุลาคม 2553 สิ้นสุด - กันยายน 2558

สถานที่ทำการทดลอง : ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

8.1) การเจริญเติบโต

- ขนาดรอบโคน

ขนาดรอบโคนของกาแฟโรบัสตาพันธุ์ต่าง ๆ เมื่อเริ่มปลูกในปี 2554 ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ เมื่อกาแฟอายุ 1-2 ปี (ปี 2555-56) กาแฟพันธุ์ชุมพร 2 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบกับมีเจริญเติบโตของรอบโคนใหญ่กว่าพันธุ์อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 1) ส่วนพันธุ์อื่น ๆ มีขนาดรอบโคนไม่แตกต่างกัน ปี 2557 กาแฟมีอายุ 3-4 ปี กาแฟแต่ละพันธุ์เริ่มมีขนาดรอบโคนแตกต่างกัน โดยพันธุ์ชุมพร 2 ยังคงมีขนาดรอบโคนใหญ่กว่าพันธุ์อื่น ๆ ในขณะที่พันธุ์ FRT 67 และ FRT 79 มีขนาดรอบโคนเล็กกว่าพันธุ์อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

- ความสูง

กาแฟโรบัสตาพันธุ์ต่าง ๆ เมื่อเริ่มปลูกในปี 2554 มีความสูงไม่แตกต่างกันทางสถิติ เมื่อกาแฟอายุ 1 ปี กาแฟพันธุ์ชุมพร 2 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบกับและพันธุ์ FRT 61 สูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 2) ส่วนพันธุ์อื่น ๆ มีความสูงไม่แตกต่างกัน ปี 2556-58 กาแฟมีอายุ 2-4 ปี พันธุ์ชุมพร 2 มีความสูงมากกว่าพันธุ์อื่น ๆ ในขณะที่พันธุ์ FRT 60 มีความสูงน้อยกว่าพันธุ์อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 1 ขนาดรอบโคนของกาแฟโรบัสตาพันธุ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2554-2558

พันธุ์	รอบโคน (ซม.)				
	2554	2555	2556	2557	2558
FRT 23	1.4	6.2 b	9.8 b	16.0 b	19.6 b
FRT 32	1.8	5.6 b	9.5 b	14.0 d	17.3 cd
FRT 35	1.6	5.1 b	8.8 b	13.4 d	17.1 cd
FRT 52	1.4	5.5 b	10.3 b	15.1 c	19.6 b
FRT 55	1.4	4.9 b	8.8 b	13.6 d	17.3 cd
FRT 60	1.5	5.1 b	9.5 b	13.7 d	17.1 cd
FRT 61	1.4	5.9 b	10.6 b	14.8 c	19.2 bc
FRT 67	1.3	5.1 b	9.3 b	13.3 d	16.3 d
FRT 79	1.5	5.1 b	9.0 b	13.5 d	16.3 d
ชุมพร 2	1.2	7.8 a	13.7 a	19.3 a	21.8 a
% CV	16.6	12.9	8.9	8.0	7.9
	ns	**	**	**	**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่ตามด้วยตัวอักษรเหมือนกันทางสถิติไม่แตกต่างทางสถิติ ใช้ DMRT ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%, ns = ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 2 ความสูงของกาแฟโรบัสตาพันธุ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2554-2558

พันธุ์	ความสูง (ซม.)

	2554	2555	2556	2557	2558
FRT 23	51.2	89.3 abc	125 c	170 bc	203 bc
FRT 32	52.1	83.3 bc	121 c	150 c	188 cd
FRT 35	50.9	78.0 c	124 c	160 c	206 bc
FRT 52	43.1	83.3 bc	128 c	160 c	199 bc
FRT 55	45.7	78.9 c	123 c	160 c	195 bcd
FRT 60	47.3	83.5 bc	119 c	140 c	175 d
FRT 61	64.2	103.2 a	155 ab	190 ab	218 b
FRT 67	40.6	76.4 c	126 c	150 c	201 bc
FRT 79	62.8	99.3 ab	136 bc	170 bc	206 bc
ชุมพร 2	48.6	102.5 a	163 a	210 a	242 a
% CV	26.15	13.38	9.05	8.28	7.00
	ns	*	**	**	**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่ตามด้วยตัวอักษรเหมือนกันทางสถิติไม่แตกต่างทางสถิติ ใช้ DMRT ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

* มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%, ** มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%,

ns = ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

- จำนวนกิ่งต่อต้น

จำนวนกิ่งต่อต้นของกาแฟเป็นดัชนีบ่งชี้ที่สำคัญตัวหนึ่งในการทำนายผลผลิต หากกาแฟพันธุ์ใดมีจำนวนกิ่งต่อต้นมาก กาแฟพันธุ์นั้นมีแนวโน้มที่จะให้ผลผลิตกาแฟสูงกว่าพันธุ์อื่น (Panyatona and Nopchinwong, 2008) จากการทดลองพบว่าเมื่อกาแฟอายุ 4 ปี ซึ่งเป็นปีที่กาแฟเริ่มให้ผลผลิตเต็มที่ กาแฟพันธุ์ชุมพร 2 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบกับมีจำนวนกิ่งต่อต้น 86.8 กิ่ง มากกว่าพันธุ์อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 3) รองลงมา ได้แก่ พันธุ์ FRT 61 และ FRT 23 มีจำนวนกิ่ง 59.3 และ 55 กิ่ง ตามลำดับ ส่วนพันธุ์ FRT 60 และ FRT 55 มีจำนวนกิ่งน้อยกว่าพันธุ์อื่น ๆ

- จำนวนข้อให้ผลต่อกิ่งและจำนวนผลต่อข้อ

จำนวนข้อให้ผลต่อกิ่งและจำนวนผลต่อข้อเป็นอีกปัจจัยที่จะทำให้ผลผลิตของกาแฟแต่ละพันธุ์มีความแตกต่างกัน โดยพันธุ์ที่มีจำนวนข้อให้ผลต่อกิ่งมากจะมีแนวโน้มที่จะมีผลผลิตกาแฟสูงกว่าพันธุ์อื่น (Cilas *et al.*, 2006; Panyatona and Nopchinwong, 2008) จากการทดลองเห็นได้ว่าในปี 2557/58 ซึ่งเป็นปีที่กาแฟเริ่มให้ผลผลิตเป็นปีที่สองนั้น กาแฟแต่ละพันธุ์มีจำนวนข้อให้ผลต่อกิ่งไม่

แตกต่างกันทางสถิติ โดยพันธุ์ FRT 55 และ FRT 60 มีจำนวนข้อให้ผลต่อกิ่งสูงกว่าพันธุ์เปรียบเทียบ (ตารางที่ 4)

จำนวนผลต่อข้อ พบว่าในปี 2556/57 กาแฟแต่ละพันธุ์ติดผลนั้นจะมีจำนวนผลต่อข้อไม่เกิน 13 ผล ในปีต่อมากาแฟแต่ละพันธุ์มีจำนวนผลต่อข้อมากขึ้นและแตกต่างกันทางสถิติ โดยพันธุ์ FRT 67 มีจำนวนผลต่อข้อมากที่สุด 20 ผลต่อข้อสูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนพันธุ์เปรียบเทียบมีจำนวนผลต่อข้อปานกลาง และพันธุ์ FRT35 และ FRT79 มีจำนวนผลต่อข้อน้อยที่สุด ประมาณ 12 ผลต่อข้อ

ตารางที่ 3 จำนวนกิ่งต่อต้นของกาแฟโรบัสตาพันธุ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2554-2558

พันธุ์	จำนวนกิ่งต่อต้น (กิ่ง)				
	2554	2555	2556	2557	2558
FRT 23	12.5 c	22.0 bc	32.3 bc	45.1 bc	55.0 b
FRT 32	15.0 bc	21.2 bc	32.0 bc	43.1 bc	44.3 bc
FRT 35	13.4 c	24.2 abc	31.8 bc	42.7 bc	44.8 bc
FRT 52	15.2 bc	23.5 abc	34.8 bc	45.5 bc	47.5 bc
FRT 55	13.4 c	19.0 c	28.5 c	40.1 c	38.0 c
FRT 60	14.4 bc	25.2 abc	35.0 bc	45.1 bc	39.5 c
FRT 61	18.2 ab	28.7 ab	40.8 ab	53.6 ab	59.3 b
FRT 67	16.3 abc	26.7 abc	37.8 bc	44.2 bc	46.3 bc
FRT 79	11.7 c	22.5 abc	35.3 bc	45.1 bc	51.8 bc
ชุมพร 2	20.3 a	31.0 a	48.0 a	62.9 a	86.8 a
% CV	14.1	16.4	12.51	10.83	18.0
	**	**	**	**	**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่ตามด้วยตัวอักษรเหมือนกันทางสถิติไม่แตกต่างกันทางสถิติ ใช้ DMRT ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

ตารางที่ 4 จำนวนข้อให้ผลต่อกิ่งและจำนวนผลต่อข้อของกาแฟโรบัสตาพันธุ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2556-2558

พันธุ์	จำนวนข้อให้ผลต่อกิ่ง (ข้อ)		จำนวนผลต่อข้อ (ผล)	
	2556/57	2557/58	2556/57	2557/58
FRT 23	10.1 c	13.0 ab	10.4 ab	14.4 bc
FRT 32	10.5 bc	13.5 ab	11.5 ab	18.2 ab
FRT 35	11.6 abc	13.2 ab	9.1 b	12.3 c
FRT 52	12.0 abc	12.9 ab	9.2 b	16.7 abc
FRT 55	13.8 a	15.1 a	8.5 b	16.9 abc

FRT 60	12.1 abc	15.1 a	12.7 a	18.2 ab
FRT 61	10.9 bc	12.3 b	10.7 ab	19.1 ab
FRT 67	12.8 ab	12.8 ab	12.6 a	20.3 a
FRT 79	11.9 abc	14.2 ab	8.5 b	12.2 c
ชุมพร 2	11.7 abc	14.0 ab	9.6 ab	15.9 abc
% CV	9.6	10.5	19.7	18.6
	**	ns	*	**

หมายเหตุ: ตัวเลขที่ตามด้วยตัวอักษรเหมือนกันทางสถิติไม่แตกต่างทางสถิติ ใช้ DMRT ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

* มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%, ** มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%, ns = ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

8.2) ผลผลิตและคุณภาพเมล็ดกาแฟ

● ผลผลิตเมล็ดกาแฟ

กาแฟทุกพันธุ์เริ่มให้ผลผลิตปีแรกในปี 2556/57 ซึ่งผลผลิตที่ได้ในปีแรกจะมีไม่มากนัก พันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงที่สุด คือ พันธุ์ FRT 61 ให้ผลผลิตเมล็ดกาแฟสาร 66 กก./ไร่ มากกว่าพันธุ์ชุมพร 2 ซึ่งเปรียบเทียบประมาณ 1 เท่า แต่ในปี 2557/58 พันธุ์ชุมพร 2 ให้ผลผลิตสูงที่สุด 172 กก./ไร่ สูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 5)

● คุณภาพเมล็ดกาแฟ

คุณภาพของเมล็ดกาแฟจะพิจารณาจากสัดส่วนการเปลี่ยนจากผลสดเป็นเมล็ดกาแฟสาร (Out-turn) กาแฟพันธุ์ใดมีเปลือกบาง เมล็ดใหญ่ น้ำหนักเมล็ดดีและไม่ค่อยมีเมล็ดลีบ จะมีสัดส่วนการเปลี่ยนจากผลสดเป็นเมล็ดกาแฟสารสูง ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป และมีน้ำหนักเมล็ดกาแฟแห้ง 100 เมล็ดไม่ต่ำกว่า 15 กรัม (Clarke, 1988) ตามมาตรฐานสากล (International Standard)

1. อัตราการเปลี่ยนจากผลสดเป็นเมล็ดกาแฟสาร (Out-turn) กาแฟโรบัสตาเริ่มให้ผลผลิตปีแรกในฤดูเก็บเกี่ยว 2556/57 อัตราการเปลี่ยนจากผลสดเป็นเมล็ดกาแฟสารของทุกพันธุ์ค่อนข้างต่ำ ไม่ถึง 20 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเข้าปีที่สอง ฤดูเก็บเกี่ยว 2557/58 พันธุ์ FRT 35 มีอัตราการเปลี่ยนจากผลสดเป็นเมล็ดกาแฟสารสูงสุดที่ 22 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา ได้แก่ พันธุ์ FRT60 และ FRT 79 มีอัตราการเปลี่ยนจากผลสดเป็นเมล็ดกาแฟสารที่ 19.6 และ 19.3 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ส่วนพันธุ์ชุมพร 2 ซึ่งเป็นพันธุ์เปรียบเทียบมีอัตราการเปลี่ยนจากผลสดเป็นเมล็ดกาแฟสารที่ 18 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 5)

2. น้ำหนัก 100 เมล็ดแห้ง โดยทั่วไปน้ำหนักเมล็ดกาแฟของกาแฟโรบัสตามาตรฐานสากลจะมีน้ำหนักประมาณ 12-15 กรัมต่อน้ำหนักเมล็ดกาแฟ 100 เมล็ด (Clarke, 1988) ปัจจุบันเมล็ดกาแฟในกลุ่ม

พันธุ์ต่างประเทศที่คัดเลือกที่ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพรเป็นพันธุ์ที่มีน้ำหนักเมล็ดกาแฟอยู่ในช่วง 15-17 กรัม (ผานิตและคณะ, 2550; สุรรัตน์ และคณะ, 2555) ในขณะที่กลุ่มพันธุ์ไทยพันธุ์ที่มีน้ำหนัก 100 เมล็ดกาแฟ อยู่ที่ 17-20 กรัม (สุรรัตน์ และคณะ, 2550) ซึ่งจากการเก็บตัวอย่างผลผลิตทั้งสองปีพบว่าน้ำหนักเมล็ดกาแฟแห้ง 100 เมล็ด มีความแปรปรวนมากทั้งสองปี (ตารางที่ 5) จึงยังไม่สามารถสรุปผลการทดลองได้ ต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป

ตารางที่ 5 ผลผลิตและลักษณะการให้ผลผลิตของกาแฟโรบัสตาพันธุ์ต่าง ๆ ปี 2556/57-2557/58

พันธุ์	ผลผลิตต่อปี (กก./ไร่)		Out-turn (%)		น้ำหนัก 100 เมล็ดแห้ง (กรัม)	
	2556/57	2557/58	2556/57	2557/58	2556/57	2557/58
FRT 23	39.2 abc	29.0 b	16.5	18.0	14.2	13.2
FRT 32	19.3 bc	16.4 b	13.6	17.0	18.5	14.4
FRT 35	3.4 c	43.3 b	9.3	22.0	17.3	20.8
FRT 52	9.9 bc	27.7 b	12.8	16.3	23.5	15.6
FRT 55	42.1 ab	27.7 b	17.3	17.6	20.5	16.9
FRT 60	39.1 abc	4.8 b	16.0	19.6	16.1	13.7
FRT 61	66.0 a	36.6 b	16.0	17.6	17.8	10.3
FRT 67	44.9 ab	12.1 b	14.6	17.3	12.4	16.8
FRT 79	20.7 bc	8.9 b	10.3	19.3	15.9	14.8
ชุมพร 2	30.1 abc	172.1 a	12.5	18.0	21.1	13.1
% CV	74.6	84.3				
	*	**				

หมายเหตุ: ตัวเลขที่ตามด้วยตัวอักษรเหมือนกันทางสถิติไม่แตกต่างทางสถิติ ใช้ DMRT ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

* มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%, ** มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การเปรียบเทียบพันธุ์กาแฟโรบัสตา 10 สายพันธุ์ ซึ่งเป็นพันธุ์ต่างประเทศทั้งหมด มีพันธุ์ชุมพร 2 เป็นพันธุ์เปรียบเทียบ พบว่าพันธุ์เปรียบเทียบมีการเจริญเติบโตในด้านขนาดรอบโคน ความสูงมากกว่าพันธุ์อื่น ๆ รวมถึงการให้ผลผลิตที่สูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ ในช่วงสองปีแรกที่มีการให้ผล แต่เนื่องจากกาแฟโรบัสตาจะให้ผลผลิตสูงสุดเมื่อมีอายุ 5-8 ปี ดังนั้นจึงยังไม่สามารถสรุปผลได้อย่างชัดเจน ต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

กาแฟพันธุ์ดีที่ได้จากงานวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นพันธุ์แนะนำให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟได้อย่างน้อย 1 พันธุ์ หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการปรับปรุงพันธุ์กาแฟโรบัสตาต่อไป

11. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี

12. เอกสารอ้างอิง

- ผานิต งานกรณาธิการ ยุพิน กสิณเกษมพงษ์ และคนอง คลอดเพ็ง. 2550. ทดสอบพันธุ์กาแฟโรบัสตาสายพันธุ์ต่างประเทศ 13 สายพันธุ์. รายงานประจำปี 2548-2550, ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร. หน้า 85-105.
- สุรรัตน์ ปัญญาโตนะ และเสาวนีย์ มีมูทา. 2550. การรวบรวมและคัดเลือกพันธุ์กาแฟโรบัสตาเมล็ดใหญ่. รายงานประจำปี 2548-2550, ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร. หน้า 180-184.
- สุรรัตน์ ปัญญาโตนะ ปานหทัย นพชินวงศ์ เสรี อยู่สฤติย์ และยุพิน กสิณเกษมพงษ์. 2555. การคัดเลือกพันธุ์กาแฟโรบัสตาต่างประเทศ 12 สายต้น. งานวิจัยกาแฟโรบัสตา เล่ม 1, ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร. หน้า 1-13.
- Cilas, C., A. Bar-Hen, C. Montagnon, and C. Godin. 2006. Definition of Architectural Ideotypes for Good Yield Capacity in *Coffea canephora*. *Annals of Botany*, 97: 405-411.
- Clarke, R.J. 1988. International standardization. *In*: Clarke, R.J. and Macrae, R. (Eds.). *Coffee Vol. 6: Commercial and Technico-Legal Aspects*. Elsevier Applied Science, London. 105-143 pp.
- Panyatona, S. and P. Nopchinwong. 2008. Selection Characteristics for Predicting Yield Potential of Robusta Coffee. p. 141-146. *In*: N. Chomchalow, V. Chantrasmi and N. Sukhvibul (Eds.), *Proceedings of the International Workshop on Tropical and Subtropical Fruits*. Chiang Mai, Thailand. Acta Hort. 787, ISSH 2008.